

Prototyp diktátora v románe Patriarchova jeseň

Sofia Tužinská

Abstract

The Prototype of the Dictator in the Novel The Autumn of the Patriarch. *The theme of dictatorship in the Latin American novel of the 20th century is very frequent and appears in the novels of many renowned writers, such as G. G. Márquez, A. Carpentier, M. Á. Asturias, Roa Bastos, etc. The Autumn of the Patriarch is one of the key novels of the Colombian author G. G. Márquez. It offers a detailed portrait of the character of a prototypical Latin American dictator, but this portrait is made spatial as the author emphasizes the stage of his old age and we can learn about the most intimate fears of the most powerful person in the country: fear of death, losing absolute power, loneliness, inability to love, etc.*

Keywords: Latin American novel, dictator, Márquez, The Autumn of the Patriarch, society.

Kľúčové slová: latinskoamerický román, diktátor, Márquez, Patriarchova jeseň, spoločnosť.

Úvod

Nikoho pravdepodobne neprekvapí frekvencia, s akou sa latinskoamerickí spisovatelia venujú téme diktatúry. Okrem Augusta Roa Bastosa by sme mohli spomenúť takých významných autorov ako Gabriel García Márquez (Patriarchova jeseň), Alejo Carpentier (Kráľovstvo z tohto sveta), Miguel Ángel Asturias (Pán prezident) a ďalší. Stačí nepatrná dávka vnímavosti k aktuálnemu politicko-spoločenskému daniu, či letný pohľad na tradície juho a stredoamerického kontinentu, aby si aj nezainteresovaný pozorovateľ všimol búrlivé, často dramaticky násilné udalosti, ktorými sa táto časť kontinentu zmietajú už celé storočia. Ak by sme mali v krátkosti, jedným prívlastkom charakterizovať spoločenské pomery v Latinskej Amerike, ktoré prebývajú do všetkých sfér jej života, použili by sme hľadajúc najvýstižnejšie označenie: Latinská Amerika - nepokojný kontinent, teda prívlastok prevzatý z titulu knihy Františka Višvádera. Slovo "nepokojný" tu platí ako axió-

ma vzájomných vzťahov už od čias kolumbovských objavov, od čias európskej re-civilizácie.

Ak by sme chceli vypátrať, hoci len povrchne, korene, čo priviedli latinskoamerický kontinent do takejto politickej prekérnej situácie, videli by sme ich v dvoch historických momentoch. Jedným z nich bolo pôsobenie európskej recivilizácie, ktorej následkom bol len kolonializmus a zotročenie domáceho obyvateľstva pod vplyvom aj rasistických ideológií, ale korene spleteného politického vývoja siahajú aj k obdobiu dekolonizácie v 19. až 20. storočí, keď sa k moci dostávala emancipovaná buržoázia, často za pomoci armády. Armáda tak dlhý čas zohrávala kľúčovú úlohu, čím rástla jej dôležitosť. Z tejto situácie často ťažili vojenská veliteľia, ktorí vytvárali junty a chopili sa moci.

My, nie priami a nezainteresovaní pozorovatelia, by sme veľmi ťažko mohli pochopiť udalosti, ktoré nemôžeme cítiť, ktoré nepoznáme do zdanlivo malicherných nuansí, čo sa nás bezprostredne nedotýkajú, alebo nás priamo neohrozujú. Ako sa však v tejto pozícii dokážeme stotožniť s niekým, kto tieto udalosti priamo prežíva? Ako môžeme celé toto vrenie absorbovať, keď sme ho nepocítili? Naša fyzická absencia v situáciách, v ktorých sa nachádza človek žijúci v tejto časti sveta, nás okráda o autentické poznanie odtieňov dopĺňajúcich mozaiku známych historických faktov. Je nám však dostupné sekundárne poznanie, ktoré nám pomáha precítiť to, čo nás ako realita, ako skutočná hrozba zatiaľ obchádza, hoci násilie ako také zostáva relatívne prítomné všade tam, kde je prítomná ľudská bytosť. Do tohto komplikovaného víru historických premien sme vťahovaní prostredníctvom kronikárov, čo bez účelového zveličovania alebo plytkého prekrúcania historických skutočností dokázali petrifikovať pre nás tak nepochopiteľné, ba často absurdné situácie, ktoré individuálne zachytávali v pestrofarebných žánrových podobách.

Čo to ale znamená, zaoberať sa diktatúrou ako problémom? Pokúsime sa ukázať, že je to problém, ktorý sa priamo, či nepriamo dotýka nás všetkých, bez rozdielu rasy, národnosti a geografického priestoru, v ktorom žijeme. Erich Fromm, v úvode svojej práce analyzujúcej totalitarizmus, píše, že "...predpokladom akejkoľvek činnosti smerujúcej k víťazstvu nad totalitárnymi silami, je pochopiť dôvody totalitárneho úteku pred slobodou...". (Fromm 1993: 7) Podľa Fromma sa ľudia ešte nenaučili žiť slobodne. Väčšina ešte stále dáva prednosť rozplynutiu svojej osoby a svojej slobody v anonymite masy, resp. pretvoreniu seba na malú skrutku stroja, a tak byť dobre živený, ale nebyť slobodný, byť len onou skrutkou, čo funguje podľa fungovania stroja, teda byť len automatom. Práve preto nemožno totalitarizmus hľadať a zvažovať len na totalitných vodcov alebo na totalitné hnutia, totalitarizmus treba hľadať v nás samotných a v našich postojoch. Ako

neskôr ukážeme, diktátor je len produktom epigenézy, akýsi nevydarený genetický destilát, ktorý si však sami želáme, Leviathan, ktorému sme sami vdýchli život. Masa, ako akékoľvek iné poslušné stádo, funguje na princípe podriadenosti voči autorite nejakého vodcu. Avšak ak masa vychádza ústretovo k vodcovi, musí aj on nejakú túto dôveru kompenzovať. "Musí sám byť fascinovaný nejakou silnou vierou (v nejakú ideu), aby dokázal prebúdzajúť vieru v masu, musí mať pevnú, imponujúcu vôľu, ktorú od neho nerozhodná masa prijíma" (Freud 1996: 21). Fromm pri analýze totalitarizmu, z pozície psychoanalýzy, mapuje človeka. Hľadá v ňom kľúč, ktorý by viedol k samotným koreňom totalitarizmu. Vidí ho v dvoch entitách: masochizme a sadizme, ktoré interpretuje inak, ako je naša tendencia chápať ich. Masochizmus je len prostriedkom na zabudnutie na svoje Ja. Je charakteristický autodeštruktívnymi sklonsmi, ako je túžba rozplynúť sa vo vonkajšej moci a zároveň participovať na jej sile a sláve. Na druhej strane podstatou sadistických pudov nie je snaha spôsobiť druhým bolesť, ale potreba úplne ovládnuť druhú osobu, mať nad ňou úplnú moc, urobiť z nej bezmocný objekt svojej vôle. Až keď si človek uvedomí, že len spontánna aktivita je jedinou cestou, ktorou môže prekonať hrôzu osamotení (podľa Fromma tento pocit osamelosti vŕhá človeka k stotožneniu s masou) bez obetovania svojej vlastnej integrity. Sila Ja je v jeho aktivite.

Trochu iný, dobovo determinovaný, pohľad na diktatúru (tyraniu) podáva Platón. Tyrania podľa neho vzniká z demokracie, lebo z prílišnej slobody, čo charakterizuje demokraciu, rastie pocit neomylnosti, a tak "prílišná sloboda sa totiž zrejme nemení na nič iné ako na prílišné otroctvo tak u jednotlivca, ako aj v štáte." (Platón, 1990: 288) Veľmi známy jej aj jeho psychologický portrét tyranovej duše, predovšetkým jeho dôkaz, že tyranská duša je najnešťastejšia. Určitú paralelu možno pozorovať pri dezilúzií a rozpoltenosti Bastosom vykresleného diktátora, pre ktorého sa stala námetom postava Josého Gaspara Rodrígueza de Francia y Velasco. „Tyran trpí zlými žiadosťami, a ak nie sú prostriedky, aby ich dosiahol, buď sa dá sužovať veľkými bolesťami a mukami, alebo musí vziať ľst'ou alebo násilím to, po čom túži" (Platón 1990: 300).

Historický kontext

V latinskoamerickom kontexte vznikla postava diktátora po komplikovanom období bojov za nezávislosť, avšak svoje korene má už v postave tzv. „caudilla” vo vtedajšej latinskoamerickej spoločnosti.

Nezávislosť, ktorú dosiahla väčšina latinskoamerických štátov koncom 19. storočia, sa pripisuje predovšetkým snahe kreolskej vláducej triedy o

rozšírenie jej hospodárskej činnosti a postup na spoločenskom rebríčku. Snaha Bourbonovcov o zavedenie reforiem zameraných na modernizáciu a uspokojenie požiadaviek „kreolov“ participovať viac na politickej sfére (posty v administratíve boli vyhradené predovšetkým Španielom), zlyhali. Toto bola hlavná príčina kreolských bojov za nezávislosť.

Pod vplyvom bourbonských reforiem vznikali stále nové kreolské milície, ktoré zo začiatku fungovali na dobrovoľnej báze. Vstup kreolov do milícií, pre nich predstavoval jednu z mála možností, ako stúpnuť na spoločenskom rebríčku. Uprostred politického chaosu a anarchie vzniklo mocenské vákuum, pretože v novovzniknutých nezávislých štátoch chýbal právny systém. Royalisti bojovali proti miestnym „caudillom“ pochádzajúcim predovšetkým z vidieckeho prostredia, ktorí akumulovali svoju moc spájaním poľnohospodárskych pozemkov, prosperovali z nestability politických inštitúcií, politickej korupcie, silnej úlohy armády a stávali sa z nich diktátori.

Počas bojov za nezávislosť neboli medzi ozbrojenými skupinami, ktoré viedli „caudillos“ a regulárnou armádou, veľké rozdiely, práve naopak, mnohí z „caudillov“ si získali rešpekt marginalizovaných skupín, pretože sa zasadzovali za ich požiadavky. Po získaní nezávislosti však pretrvávali občianske vojny, ktoré postavili mnohých „caudillov“ proti sebe, takže nastali konflikty vo vnútri vládnucej triedy. Vznikli nové republiky, ktoré sa teritoriálnym usporiadaním veľmi neodlišovali od koloniálnych miestokráľovstiev a v nich sa naďalej rozvíjali záujmy vládnucej triedy a spolupráca s európskymi mocnosťami, ktoré podporovali zavŕšenie procesu nezávislosti a mocenské snahy rodiacich sa diktátorov, aby sa v mladých republikách nastolil poriadok. Armáda bola na istý čas rozhodujúcim faktorom v politike rozvíjajúcich sa krajín a preto si aj uvedomovala svoju moc. Disponovala zbraňami, bola profesionálna a disciplinovaná a tak postupne získala prevahu nad vojenskými skupinami, ktoré viedli „caudillovia“. Znami „caudillovia“ boli buď eliminovaní alebo sa pričleňovali k oficiálnym armádnym zborom. Od konsolidácie nových republík záviselo rozširovanie ich hospodárskej činnosti a rokovania s inými krajinami. Takto vznikli ku koncu občianskych vojen diktatoriálne režimy a autokratické vlády spriaznené s vlastníkmi pôdy: v Mexiku to bola Rosasova diktatúra, v Čile diktatúra Porfiria Díaz, v Mexiku García Morena, vo Venezuele Guzmána Blanca atď. Prostriedkom na udržanie moci sa stalo násilie. Vládnuca trieda kreolov sa obávala ľudových povstaní a tak hľadala ochranu u „caudillov“, diktátorov, ktorí často povstali z ľudu, ako je tomu aj v prípade Márquezovho „patriarchu“.

Latinskoamerický román „diktatúry“ a román o „diktátorovi“

Román o diktatúre je prítomný v latinskoamerickej literatúre od nástupu diktátora na politickú scénu. Okrem toho sa zhoduje so zrodom nových nezávislých štátov a hľadaním vlastného politického a kultúrneho vyjadrovania. Podľa a Martíneza a Castellanos (1981: 79-105) môžeme schematicky načrtnúť hlavné rozdiely týchto dvoch typov románu, ktorých hlavnou témou je problematika diktatúry na latinskoamerickom kontinente:

- román „diktatúry“ má sociologické a politické zamerania a hanlivý, kritický pohľad na tematiku. K románom, ktoré sa zaoberajú témou diktatúry by sme mohli zaradiť diela I. Allendovej (Dom duchov), M. Á. Asturiasa (Pán prezident), A. Carpentier (Kráľovstvo z tohto sveta) a iné.
- román o „diktátorovi“ sa objavil v Latinskej Amerike približne v sedemdesiatych rokoch XX. Storočia a reprezentujú ho diela ako Patriarchova jeseň (G. G. Márquez), Ja, najvyšší (A. R. Bastos), Náprava podľa metódy (A. Carpentier). Zobrazujú diktatoriálny režim a pritom sa sústreďujú na jednotlivca. Postavu diktátora podrobujú detailnej analýze psychologickým prienikom do jeho najhlbšieho vnútra. Diktátor už nie je prezentovaný ako personifikácia zla, ale ako rozporuplný, váhavý, vystrašený smrteľník.

Román o „diktátorovi“: tematické paralely

Okolo roku 1970 boli v Latinskej Amerike publikované štyri romány o „diktátorovi“. Ich ústrednou témou je analýza portrétu diktátora. Okrem toho v nich nájdeme ďalšie spoločné body:

- odkazujú na politicko-spoločenskú situáciu latinskoamerických krajín poslednej dekády XIX. storočia a prvej dekády XX. storočia. Diktátori sa vyhlasujú za ochrancov spoločnosti, poriadku a bezpečnosti, no v podstate ide o boj medzi „caudillos“, ktorí medzi sebou súperia o moc. Prezident z „Patriarchovej jesene“ dá pozabíjať vojenských veliteľov a s podporou Anglicka nastolí v krajine absolútnu moc.
- väzby medzi spoločnosťou a diktátorom sú zahalené tajomstvom. Diktátor žije v absolútnej izolácii a jeho sídlo je niečo ako fetiš. Pre obyčajných ľudí funguje ako mýtická postava, o ktorej sa v tajnosti traja bájne príbehy.
- v románe o „diktátorovi“ notoricky vystupuje prototyp „verného spoločníka“, ktorý je pravou rukou diktátora, no podobne, ako sú diktátori štylizovaní do postavy Ježiša Krista, spasiteľa, ich verný spoločník sa nakoniec stáva Judášom, teda zradcom.

- izolácia a pocit osamelosti je daň, ktorou diktátori platia za moc. Keďže sú jediní a všemocní, zvyknú sa prirovnávať k Bohu.
- na dosiahnutie svojich cieľov využívajú násilie a zastrašovanie
- diktátori sú servilní zahraničným mocnostiam a presadzujú ich záujmy
- postava dvojníka, ktorý supluje diktátora na verejných vystúpeniach

Portrét diktátora v Patriarchovej jeseni

G.G. Márquez si v románe Patriarchova jeseň nevšíma len mašinériu diktatoriálneho režimu, ale predovšetkým postavu samotného diktátora. „Ak v prvotnej tvorbe a hlavne v románe *Sto rokov samoty* umiestňuje spisovateľ dej svojich próz do fiktívneho mesta Macondo, v románe Patriarchova jeseň presúva scenériu na bližšie neurčené miesto v krajine karibskej oblasti“ (Noskovičová 1996: 44). Ako napovedá samotný titul románu, zachytáva už len posledné chvíle, jeseň života jedného z latinskoamerických diktátorov, pohrúženého do vlastných spomienok, čo vytvárajú časopriestor, v ktorom sa, pomimo fyzickej prítomnosti, nachádza. Spomienky sú tým jediným, čo tyranovi na sklonku samotárskeho života zostáva, a aj tie postupne sublimujú, až mu nezostáva vôbec nič. Skutočné meno diktátora, Zachariáš, sa v románe spomína iba raz, avšak hlavne v prvej časti románu nájdeme množstvo oslovení, ktoré evokujú servilnosť blízkeho okolia k tyranovi: Generál vesmíru, Depozitár svetla, Večný prezident, Macho, Veľkolepý, Ten, čo rozdáva šťastie a iné.

Dej románu začína paradoxne: smrťou aj životom. Smrťou tyrana, ktorého fyzický skon znamená pre národ prebudenie sa k životu po rokoch útľaku a násilia. Motív smrti sa v románe cyklicky opakuje v každej kapitole, ktorá začína objavením mŕtvol patriarchu, čím akoby autor evokoval ilúziu o nesmrteľnosti Najvyššieho a jeho opakovanom prebúdzaní k životu. Aj tu môžeme vidieť paralelu medzi postavou diktátora a Ježišom Kristom, ktorý ako jediný povstal z mŕtvych.

Márquez vybudoval v diele dva rozdielne svety. Svet reality, v ktorom žije okolitá pospolitosť, ale ktorý je potlačený do úzadia iluzórnym svetom, čo si vytvoril patriarcha. Ten sa doňho utieka pred svojou samotou a strachom. Moc predstavuje len kompenzáciu diktátorovej straty pozitívneho zmyslu a je len novým ozmyslením sveta a naplnením jeho života. Diktátor je presvedčený, že sa narodil, aby vládol a toto presvedčenie ho ženie z nízkych pomerov, v ktorých vyrastal a ktoré ho frustrujú, aby urobil politickú kariéru. Moc je súčasne liekom, ktorý mu pomáha prekonať myšlienky na vlastné detstvo, v ktorom poznal iba biedu, nedostatok lásky a samotu. Samota ho však paradoxne sprevádza po celý život.

Moc, ktorou disponuje, nedokáže kompenzovať strach, čo pociťuje pred svojimi nepriateľmi, preto ju neustále akumuluje a klame sám seba, že čím väčšiu moc bude mať, tým sa bude úmerne jeho strach zmenšovať a že stav absolútnej moci je synonymom blaženosti. V spojitosti s mocou diktátor osciluje medzi iluzórnou vierou, že ľud ho miluje a pudovým strachom z násilnej smrti a tak ho na verejných vystúpeniach zastupuje jeho dvojník, Patricio Aragonéz, ktorý je zbavený vlastnej individuality a nakoniec sa stane obeťou prezidentových nepriateľov. Ten vo chvíli agónie, keď už nemá čo stratiť, vychrlí tyranovi pravdu o jeho živote. Táto reťaz krutostí predstavuje posledný výkrik prezidentovho svedomia. Diktátor je „ponížený a urazený bezohľadnosťou smrti pred majestátnosťou svojej moci“ (Márquez 1978: 31), keď sa z úzadia prizera zneucteniu falošných vlastných telesných pozostatkov a po porade rady ministrov, ktorí sa spojili v boji proti despotizmu a pohotovo sa chystajú rozdeliť si moc, sa diktátor vynorí zo svojej skrýše a zbaví sa všetkých nepriateľov, pretože „každý, kto prežije, zostáva doživotným nepriateľom“ (Márquez 1978: 34). Po fyzickom vyhladení sprisahancov, ostal taký opustený, že už nemal ani nepriateľov.

Napriek diktátorovej fanatickej viere vo svoju vlastnú moc, si je triezvo vedomý, že jestvuje hranica, ktorú nemôže prekročiť: „jediný omyl, ktorého sa človek poverený autoritou a mocou nikdy v živote nesmie dopustiť, je vydať rozkaz, o ktorom si nie je istý, či bude vykonaný“ (Márquez 1978: 163).

Nielen politickí nepriatelia, ale aj smrť, jeho definitívny koniec, je to, čo ohrozuje diktátorovu moc. Márquezov patriarcha, ktorý povstal z ľudu, z chudoby, ktorý sa za celý život nenaučil písať a čítať a úradné listiny podpisoval palcom, sa ku sklonku života utieka k poverčivosti a navštívi vešticu, aby spoznal hodinu a okolnosti svojej smrti a zároveň sa stal pánom svojho osudu. Po tom, čo sa dozvie všetky detaily o svojej smrti, vešticu zabije (po prvýkrát vo svojom živote vlastnými rukami). Spomienky na podobné krutosti, ktoré sa mu na sklonku života zjavujú, v ňom nevyvolávajú žiadne výčitky svedomia, naopak, zisťuje, že sú príkladom toho, aký mal byť, a nebol.

Diktátorovi, ktorému zlyháva pamäť a stráca silu a autoritu, plnia ministri všetky jeho malicherné, detské prania, takže sa neustále cíti na vrchole svojej moci. V jasnozrivých chvíľach jeho stareckej senility mu jeho neomylný inštinkt diktátora hovorí, že mu nehrozí žiadne nebezpečenstvo od ľudu, ktorý je imúnny voči jeho osamelej a nemohúcej existencii, ani od pochlebovačných ministrov. Tí by sa síce radi zmocnili jeho miesta, ale neurobia to. Nie zo strachu pred diktátorom, ale zo strachu pred sebou. Ako hovorí diktátor: „nikto ma netuži a nepotrebuje zabiť, okrem vás, moji zbytoční ministri, moji záhaľčiví velitelia, avšak vy sa neodvážite, nikdy nená-

jdete dosť odvahy zabiť ma, lebo viete, že potom by ste sa pozabíjali medzi sebou“ (Márquez 1978: 212).

Márquez využíva symboly, ktoré naznačujú postupný úpadok krajiny a blížiacu sa smrť diktátora. Krajina je natoľko vydrancovaná cudzími mocnosťami, ktoré ovládli jej ekonomiku (Francúzsko, Anglicko), že jej neostáva nič iné ako more, teritoriálne vody, ktorých sa síce diktátor nechce vzdať, ale nakoniec je to nútený urobiť. V paláci vládne chaos, neporiadok, rozklad. Je obrazom samotného diktátora. Po schodištiach a chodbách blúdia osamotené kravy, ktoré sa pletú bezvládnemu starcovi pod nohy. Diktátor je nakoniec väzňom vlastnej moci a to preto, lebo chcel moc len pre ňu samotnú, je mu jedno, či je reálna alebo existuje len v jeho fantázii. Je z neho ľudská troska, ochranná bariéra pre tých, ktorým vyhovuje ako nastrečená figúrka pre realizáciu vlastných záujmov. Diktátor spoznal „svoju neschopnosť lásky a usiloval sa kompenzovať túto nespravodlivosť osudu horúčkovitou lakomosťou a vrozeným strachom, aby si naveky mohol podržať v ruke sklenenú guľôčku neuvedomujúc si, že táto neresť nemá konca, pretože jej ukájanie plodí ďalší hlad a tak dokola na večné veky...“ (Márquez 1978: 218). Na rozdiel od Dostojevského, ktorý chápe moc len ako prostriedok, ktorým človek získava pokojné vedomie sily a tým ho robí slabodbným, Márquezov patriarcha ako majiteľ absolútnej moci, sa svojou túžbou po nej stáva jej večným otrokom.

Záver

Márquez vykreslil synkretický svet, v ktorom diktátor a krajina, v ktorej vládne absolútnou mocou, nemajú vlastné mená. Ponúka prototyp odvodený z rôznych latinskoamerických diktátorov v kontexte Latinskej Ameriky. To vedie k univerzalizácii spracovaných tém. Diktátor funguje ako vzor, archetyp, symbol moci, ktorá ovládala a ovláda dejiny Latinskej Ameriky. Snažili sme sa to demonštrovať na mnohých odkazoch na historické, spoločensko-politické a kultúrne fakty, ktoré sa v románoch nachádzajú. Dôležitá je aj osobná skúsenosť autora ako materiál pre jeho fikciu. Márquez preniká do psychológie svojho diktátora z mytologickej perspektívy, z presvedčenia ľudí, vytvoreného na základe historických faktov, ktoré pretvára a upravuje. Preto svoje rozprávanie situuje do cyklického času, ktorý sa opakuje až do definitívnej fyzickej smrti diktátora.

Literatúra

- CASTELLANOS, J.; MARTÍNEZ, M.A. (1981): El dictador hispanoamericano como personaje literario. *Latin American Research Review*, 16(2): 79-105.
- FREUD, S. (1996): *Psychológia masy a analýza Ja*. Bratislava: Archa.
- FROMM, E. (1993): *Strach ze svobody*. Praha: Naše vojsko.
- MÁRQUEZ, G. G. (1978): *Patriarchova jeseň*. Bratislava: Slovenský spisovateľ.
- NOSKOVIČOVÁ, N. (1996): *Podoby súčasnej hispanoamerickej prózy*. Bratislava: Stimul.
- PLATÓN (1990): *Dialógy I*. Bratislava: Tatran.

Kontakt:

Mgr. Sofia Tužinská, PhD.

Katedra románskych a slovanských jazykov	Department of Romance and Slavic Languages
Fakulta aplikovaných jazykov	Faculty of Applied Languages
Ekonomická univerzita v Bratislave	University of Economics Bratislava
E-mail Address: sofia.tuzinska@euba.sk	

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7241-7989>